

Η ΕΛΛΑΣ ΠΡΟ ΕΚΑΤΟ ΕΤΩΝ

ΑΛΒΑΝΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

(Από το «Ταξείδι στην Ελλάδα» του Γάλλου Σ. Μπουσόν)

ΠΑΡΧΟΥΝ στην Ελλάδα — γράφει ο Γάλλος περιηγητής Μπουσόν, από το ταξειδιωτικό βιβλίο του ό-ποιου δημοσιεύσαμε ως τώρα μερικ-ές ενδιαιρούσες σελίδες — δυο ράτσες που ξεχωρίζουν και διακρι-νονται εύκολα και ξεχωρίζουν μετα-ξύ τους: Η ελληνική και η αλβα-νική.

Οι Άλβανοι, οι όποιοι είνε αλα-βική καταγωγής, επέδρασαν, σε διάφορες εποχές, στην ήπειρωτική Ελλάδα και στην Πελοπόννησο, και τα ένσπλα μπουλούκια τους ά-φάνισαν κυριολεκτικώς τον τόπο. Μά, όπως συνέβη και με τους άλ-λους βαρβάρους κατακτητές, έτσι κι' οι Άλβανοι, όταν άποράμισαν να εγκατασταθούν μόνιμως στη χώρα, βορέθησαν μπρός σ' έναν πολι-τισμό πολύ άνωτερο άπ' τον δικό τους, ό όποιος, μέσα σε λίγα χρόνια, άπορρόφησε τους περισσότερους άπ' αυτούς. Οι άλλοι πάλι άποτραβή-χτηκαν στα πιο άγρονα μέρη και σχημάτισαν χωριά και συνοικισμούς, έντελώς άλβανικούς.

Μά κι' αυτούς ό ελληνικός πολιτισμός τους ύπότηξε σιγά-σιγά και τους περιόρισε στον άχάριστο όλο των άγροτών, οι όποιοι καλλιερ-γούν με ήμερομίσθιο τά κτήματα των Έλλήνων άφεντάδων. Η σπουδαιότερες κώδοιο των Άλβανών στην Ελλάδα σημειώ-θησαν κατά τό έτος 1688, μετά την έγκατάληψη των Άθηνών άπ' τον Μορζίνη και κατά την έπδρομή των Ρώσων κατά τον 1770. Τα άλ-θανικά στρατεύματα, τά όποια έστά-λησαν από την Ύψηλή Πύλη στην Ελλάδα, δέν άφησαν λίθον επί λίθον σ' όλόκληρη την Αττική, Αίμα και φοτιά ήταν τα στήθια τους.

Τά ίδια και χειρότερα έκαναν και κατά τό 1668. Οι Άθηναίοι χρονιο-γράφοι αναφέρουν σχετικώς ότι τόση ήταν ή μαγία κι' ή λύσσα των Άλ-βανών έπδρομούν, όστε οι άποτυχι-σμένοι κάτοικοι της Αττικής άναγκά-στηκαν να καταφύγουν στη Σαλαμί-να, στην Αίγινα και στην Κόρινθο και μόλις μετά τρία χρόνια, ένα μόνο μέρος άπ' αυτούς μπόρεσαν να ξανα-γυρίσουν στις πατρίδες τους.

Πολλά από τά χωριά της Αττι-κής κατοικούνται ακόμα από τους ά-πογόνους των έπδρομούν αυτών, οι όποιοι δέν μιλούν άλλη γλώσσα εκτός από την άλβανική. Η φυσιογνωμία των Άλβανών διαφέρει όσο κι' ή γλώσσα τους από των Έλλήνων. Οι Άλβανοι είνε γενικώς χοντροί στο σώμα, έχουν κεφάλι στρου-λαίμο του ένα σακκούλα με σπόρους πικνοίας, δέν είνε γόβο ν' άρ-ρωστίηση ποτέ του.

Γιαμιακές ιδιότητες έθεωρείτο επίσης ότι είχαν και οι πολύτιμοι λίθοι, στους όποιους απέδιδαν ακόμα την δύναμη και μορφώνουν τον χαρακτήρα του άνθρώπου και έπηρεάζουν τη μοίρα του. Έτσι επί-στευαν πώς τό σμαράγδι, όχι μόνον προφύλασσει από την έπιληρία, αλλά ακόμα καταπολεμεί τη δειλία και φέρνει δύναμη και πλούτο σ' έ-κείνον που τό έχει έπάνω του. Ό ίασπος έθεωρείτο ως άμυστάτης, είχε δηλαδή την ικανότητα να σταματά τις άμφογαίες. Έδιωχαν όμως επίσης μακριά τά κακά πνεύματα και τά άγρια φηρία. Τό το-πίσι προφύλασσε από πριζήματα και έξανθήματα, όποιος δέ τό φορού-σε διαρκώς, δέν είχε ανάγκη να φοβάται τους κλέφτες.

Όπόσο, λιγώτερο έξωφρενικές και γελοίες μισούν να θεωρη-θούν οι θεραπευτικά μέθοδοι που χρησιμοποιούσαν τον Μεσαίωνα, από αυτές ποτέ έφήμιζαν οι ψευτογιατροί και οι διάφοροι άγρότες κατά τις άρχές του ΙΗ' αιώνος.

Τό 1700 π.χ. παρουσιάστηκε στη Λαμία μία θανατηφόρος έπιδημία, και οι διάφοροι σοφολογώτατοι ντοτόροι έδήλωσαν πως προήχοσε από τον δηλητηριασμένον άέρα. Για ν' άποδείξουν δέ πως ή διάγνωση των αυτή ήταν σωστή, κατέγραψαν στο έξής πείραμα: Έδεσαν σε μία ρουκέτα ένα κομμάτι κρέας και την τίναξαν στον άέρα. Μάζεψαν β-στερα τη ρουκέτα από τό μέρος που είχε πέσει κι' έδωσαν τό κρέας σ' ένα σκυλί να τό φάη. Ένοείται πως τό σκυλί έφάγησε άμέσως από τον φόρορο και τ' άλλα δηλητηριώδη συστατικά που περιείχε ή ρου-κέτα. Οι σοφοί όμως προεσώροι δειλιάδευσαν, γιατί έτσι άποδεί-χτηκε πασιφανώς ότι πραγματικά ό άέρας ήταν δηλητηριασμένος!

Σ' όλες αυτές τις παλάβρες πιστεύει ό κόσμος άλλοτε. Εδύναξ σήμερα ή έπιστήμη προώδεσε τεραστίως. Κι' ό άρρωστος δέν διατρέ-χει άμεσο κίνδυνο... Ξεπατώματος...

γυλό, τό κάτω μέρος του προσώπου πλατύ, τά χαρακτηριστικά σκλη-ρά, τό μέτωπο κακοφτιαγμένο και τά μάτια ζωηρά, μά καθόλου έξυπνα.

Είνε σχεδόν όλοι πολύ έργατικοί, μά και τρομερά άπληστοι. Ύ-πάραξε μία ελληνική παροιμία που λέει για τους Τούρκους: «Τούρκου είδες, άσπρα θέλεις». Εγώ όμως νομίζω ότι ή παροιμία αυτή ταιριά-ζει πολύ περισσότερο στους Άλβανούς.

Οι Έλληνες, αντίθετος προς τους Άλβανούς, έχουν όραφο πρό-σωπο σε όβάλ σχήμα, μέτωπο γυλοκαμωμένο, μάτια έξυπνότατα, μήτη κανονική και λεπτή και σώμα λυγρό και κομψό.

Όσο για τον χαρακτήρα τους, άκουσα τελευταία ένα Γάλλο έμπο-ρο να λέη με όργη σε κάποιο ξένο διπλωμάτη, μιλώντας για τους Έλληνες:

— Κύριε, είνε οι ίδιοι κανάγδες, όπως και στην εποχή του Περικ-λέους...

Αυτή ή φράσις κλείνει μέσα όλα τά προτερήματα και τά έλαττώ-ματα των Έλλήνων. Είνε πράγματι — και μου φαίνεται ότι θα μεί-νουν έτσι και στο μέλλον — ό,τι κι' οι πρόγονοί τους.

Άποδείξει τό παρακάτω παράδειγμα: Σε μία εποχή που μακρυ-νή, που οι πρόγονοι των σημερινών Έλλήνων δέν ήξεραν ακόμα να χρησιμοποιούν τό σίδερο και που έκαναν θυσίες στους θεούς για να πετυχαίνουν εννοικούς άνέμους, ή γλώσσα τους, τό όργανο αυτό της δianoίας, είχε σημειώσει τόσο καταπληκτικές προόδους, όστε οι ποιη-ται τους — ποιητάι άθάνατοι όπως ό Ησόδος κι' ό Όμηρος — μπο-ρούν να έρμηνεύουν μ' αυτή όλα τά πάθη των θεών και των ανθρώ-πων και να περιγράφουν τά έργα τους.

Έτσι και σήμερα στην Ελλάδα ή παιδεία είνε πολύ περισσότερο προχωρημένη άπ' όλες τις άλλες εκδηλώσεις του πολιτισμού.

Τά άποτερα σήμερα στην Ελλάδα είνε ακόμα όπως και του Τρι-πολέμου, τό κρασί φυλάγεται μέσα σε άσια και άνακατεύεται με ρετσίνα, τά άμάξια είνε άγνωστα σ' όλη την Ελλάδα, εκτός από την Άθήνα, οι κά-τοικοι άγορούν τά στρώματα και κοι-μούνται καταγής, και όλες ή τέχνες κι' ή βιομηχανίες βρίσκονται ακόμα στο άλφα τους.

Έτσι ή βάσις του οικοδομήματος του πολιτισμού, που την άποτελούν όλα τά, δέν έχει μπει ακόμα. Μά δέν συμ-βαίνει τό ίδιο και με την κομψή του. Η Ελλάδα φαίνεται πως θέλει, πρώτα άπ' όλους, άκαθαρμαϊκούς, φιλοσόφους και κατόπι μαραγκούς και σιδηρομο-γούς. Οι Έλληνες θέλουν φιλολογικά άριστογγήματα κι' έπειτα θα μάθουν να φτιάχουν καρδέλες, τραπέζια, πα-πούτσια και καπέλλα.

Άκόμα δέν άπελευθερώθηκε ή Έλ-λάς, κι' ύπάρχουν κώλας στην Άθήνα και Ακαδημία φυσικών έπιστημών (;), δυο δημόσιες βιβλιοθήκες — μία στην Άθήνα και μία στην Ανδριτσάνα — μία άρχαιολογική έταιρεία, ένα μουσείο, πέντε γυμνάσια σε διάφορες πόλεις, δώδεκα άλλα δη-μόσια σχολεία σε διάφορες πόλεις και δυο σχολεία όραφανών, στο Νεό-πλιο και στον Πειραιά.

Η πρώτη δουλειά των Έλλήνων ήταν να έργαστούν έπάνω στη γλώσσα τους. Πριν ακόμα άπελευθερωθούν από τους Τούρκους, ει-χαν άπελευθερώσει τη γλώσσα τους από τις τουρκικές λέξεις που την άσχημά και συγχρόνως και από τις γαλλικές και ιταλικές λέξεις, που κατέστρεφαν την ένδοτία της.

Η ελληνική γλώσσα έμοιαζε άλλοτε μ' ένα είδος κωβιτού του Νόε, στην όποια ζητούσαν άουλο όλες ή λέξεις των άλλων γλωσσών. Τό ξεκαθαρίσμα της όμως έγινε με τον ταχύτερο τρόπο.

Πολύ πριν από την άπελευθέρωση της Ελλάδος, ό σοφός διδά-σκαλος Κορνής άρχισε πρώτος τό έργο αυτό της εκκαθάρσεως. Οι μαθητάι του κι' οι θαυμαστάι του, ξαναγράφοντας στην Ελλάδα, ον-νέχισαν τό έργο του. Στις προσπάθειές τους μάλιστα αυτής τους ένε-θάρουν τό γενικό γούστο για τη φιλολογία, γιατί ή φιλολογία είνε τό πάθος όλων των Έλλήνων και προπάντων των νέων. Και ένδιαφέρον-ται γι' αυτή όχι μόνο εκείνοι που γράφουν, αλλά κι' οι νομικοί, οι γι-ατροί, οι κληρικοί κι' οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Τό να μιλά κανείς καλά την ελληνική γλώσσα στην Ελλάδα, είνε ό,τι τό να είνε κανείς εύγλωττος στη Γαλλία. Όλη όμως αυτή ή γλωσσομανία έχει και τό κακό της, γιατί οι Έλληνες περιφρονούν όλα τά έργα που τυπώθηκαν πριν άπ' την επανάσταση, έπειδή νομίζουν πως ή γλώσσα τους δέν είνε ή ελληνική. Έτσι, άπ' όλα τά βιβλία που τυ-πώθηκαν στην Τεργεστή και στη Βιέννη, κατά τον περασμένο αιώνα, — όπως ό χρονιογράφος Δαρδάνος, ή Ιστορία της Κύπρου του Κυ-πριώτου, «Η Κρίσις του Πάριδος» του Γουζέλι, ή Ιστορία του Σου-λιου, του Περαραίου, ό «Ερωτόκριτος» — δέν βρίσκονται ούτε στα βιβλιοπωλεία, ούτε στις ιδιωτικές βιβλιοθήκες των Άθηνών.

